

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta:
8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.
Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedijca na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer: v torek, četrtek in soboto.

Pogozdovanje goličav.

Minister poljedelstva grof Falkenhajn potuje po Južnem Francoskem in ravno kar je prišel iz Digne, (okraj spodnjih Alp), kjer ogleduje nasadbe gozdov. Nasadbe in pogozdovanje goličav je tako potrebno, da brez tega morajo dežele bolj in bolj pešati in nazadnje popolno obožati. Vsega pripoznanja in hvale vredno je, da se visoka vlada prizadeva po svojih ministrih osebno se prepričati o potrebi, o delovanji in o napredku pogozdovanja goličav. Poglejmo danes v izgledu prid in dobiček pogozdovanja.

Izmed naj boljših postav, ki so izšle za časa Napoleona III., je ona zaradi pogozdenja goličav in vravnanja gorskih vod. Iz dobe l. 1871 do 1880 imamo bolj nadrobne statistične date; 217 okolice, ki merijo 132.000 hektarov, je bilo v prepoved dejanjih in po njih nasadba zapovedana; 85 odstotkov tega prostora so pogozdili, a 15 odstotkov potravili (v trate spremenili), da bode za gorsko pašo, in za to je bilo izdanih 8.630.000 frankov. Odkar je bila izdana ta postava, t. j. 18. junija, l. 1864 so zasebni in občine nad 50.000 hektarov pogozdili, ali v trate spremenili, in sicer za gozd obrnili 98 odstotkov, za pašo 2 odstotka tega prostora, t. j. bili so v to prisiljeni, sicer bi bili zgubili ta zemljišča. Vlada jim je pripomogla s 5.600.000 frankov; med temi je tudi podpora, katero daje država poslednja leta po nasvetu gozdnega gospodarstva nastavljenim zadrugam za pašo. Te zadruge, katerim je nalog, da odpravijo star pogubljen

način za pašo, in se podvržejo strogo pravilom, kod da smejo pasti, izkazale so se prav izvrstno. Te zadruge so poklicane delati na to, da bode gorski svet kaj koristil, in zaslužijo, da bi jih posnemali tudi po naših krajih. Francosko more v tem oziru veljati za izgledno državo. Vprašanje zaradi gozdov je tam dolgo časa narodno vprašanje, in tako mora pri nas biti. V francoskem stroškovniku je vsako leto 2 milijona za pogozdenje goličav. Prevdarek, katerega je predložil minister za kupčijo in poljedelstvo v seji dne 27. marca 1879, nasvetuje, da se v prihodnjih 60 letih pogozdi še 758.000 hektarov, za to se ima potrositi 220 milijonov frankov, od tega pride na pravo delo 148 milijonov, za nakup pa 72 milijonov. Dosedanje dela, ki so povprek, prištevši tudi to, kar so občine in zasebniki potrosili, stale so do 18 milijonov, a francoski pisatelji pravijo, da je denar dobro naložen, in da so zemljišča sedaj kakih 30 milijonov frankov več vredna. Ali bodo pa pri nas tudi nastopili to pot? Opovire so pri nas ravno iste, kakor so bile na Francoskem.

Posestniki so tudi tam nasprotovali, občine in posamezniki niso imeli denarjev, kakor ga pri nas nimajo. Posestniki so zoper pogozdovanje, ker potem dalj časa pasti ne smejo; vidijo in občutijo le to, kar jih sedaj boli, a na korist, ki postane za poznejše čase, ne gledajo. V Eifel, kjer bi bilo bolj potrebno takega varstva gozdov in bi še dela za pogozdovanje ljudem kaj zaslužka naklonila, se je primerilo, da so ljudje taka pogozdovanja po sili razdejali, v nekaterih krajih še celo kmet

rad vidi gozdni požar. A to vse zaradi paše. Zato imajo pa tudi francoske postave nadrobna poročila, posebno kar se tiče zemljišč, ki se imajo v travnike spremeniti, zato tudi v vsaki občini, kjer pogozdijo in potravijo zemljišče, narejajo tudi zadruge za pašo.

Po naših mislih pogozdovanje goličav pred ne bode napredovalo, dokler ne bode vlada ojstre postave o tej reči dala, a potem tudi gledala, da se strogo in natančno spolnujejo. Vse polovičarsko postopanje je tu škodljivo in denar popolno zavržen. V teku nekaj let se je tudi pri nas za pogozdovanje mnogo denarja izdalo in tudi mnogo storilo in ne rečemo, da je to vse nič, je že nekaj, a za toliko truda in denarjev bi želeli obilniši sad. To se pa ne bode zgodilo, dokler ojstre postave ne bodo nekaj let zabranile vsakega vstopa v gozdne nasadbe. Pisatelju je pred nekaj leti prav razumen mož na opazko, da pogozdovanje tako slabo napreduje, rekel: „Bi že rastlo, ali srpe in grablje bi morali na Krasu prepovedati. „Ljudstvo je preravno in komaj čaka, da češuljico odžanje in suho lističe pograbi; nasadba potem takem pa životari, dokler se ne usuši.“ Ne vemo, če te besede vsako nasadbo zadevajo, a kolikor smo tu in tam vidili, je bilo res tako in zato tudi ni nobenega ali skoraj nobenega sadu.

Res se človeku ljudstvo smili in take stroge postave trde dozdevajo, a kaj storiti? Z neprilичnim usmiljenjem se ljudstvu ne bo nikoli pomagalo, z dozdevno trdobo saj poznejšim rodovom.

Listek.

Dvoja vlada.

Carevanje Petra Velikega (1689—1725).

(Po Sloveju in drugih spisal J. Steklasa.)

(Dalje.)

Karol se približuje k ruskim mejam; bulavinska buna. Posle Altranstedtskega mira je ostal Karolu samo en sovražnik — ruski car, in Peter sam pripravlja se za obrambo, je porabljeval v tem času vsa sredstva, da sklene mir, iskal celo posredovanja inostranskih držav ter bil zadovoljen tudi z eno samo lukko na baltiskem morju; ali Karol ni hotel nič odstopiti, nego je hotel mir skleniti v Moskvi in Peter nezanašaje se na bojno srečo, je zapovedal utrditi le-to stolico. Koncem l. 1707 je Karol prešel Vislo, v januarju l. 1708 osvojil Grodno ter pohitel za rusko vojsko, ki je bila razpostavljena po Litvi; le-ta pa je po osnovi Petrovi postojano ustopala k svojim mejam, pustošča prehojena mesta, da bi se tako neprijatelju otežal prelaz. Ali ravno v tem važnem času, ko je morala

Rusija napeti vse svoje sile za strašno borbo, vzdigne se silna kozška buna na Donu, v rodnem mestu Razinskega.

Doba Petra Velikega, ki se nam predstavlja iz daljine tako bliščeča, bila je za ruski narod ena najtežavnejših; dolgotrajna in težka vojska in novo preustrojstvo, vse to je zahtevalo velike žrtve, a sredstva zemlje so bila oskudna; težki so bili vojaški nabori, pa tudi davki, a narod, da se vsega tega reši, je begal v celih trumah po starem običaji na Don h Kozakom; vsled tega pa je ostal še mnogo teže bilo nego poprej. Peter ni mogel na to ravnodušno gledati, nego je koncem l. 1707 odpravil polkovnika Jurija Dolgorukega na Don z nalogom, da poišče begunce in jih povrne na njihova stara prebivališča. Dolgoruki je najdel 3000 beguncev; ali med tem časom se je med Kozaki razširilo pismo, ki jih opominja, da naj ne puste Dolgorukemu izvesti svoj nalog, nego da njegove čete pobijejo. Začel se je nemir, velika truma beguncev (golutvenih), se je zbrala okoli bahmutskega starešine Kondrata Bulavine, ki je po noči iznenada napadel oddelek Dolgorukega ter ga pokončal skupaj s zapovednikom. Ali

razbit od vernih Kozakov poslanih proti njemu pod zapovedništvom atamana Maksimova je bežal Bulavin v Zaporožje, od koder se je v spomladi l. 1708 pojavil na Koprg (pritok Dona) ter počel razpošiljati uporna pisma, v katerih proglašuje, da so se oni Kozaki vzdignili za pravo vero krščansko ter za pobožnega cara, proti knezom, bojarom in Nemcem, ki odvrčajo vse odprave krščanske vere. Zbravši okoli sebe večo trumo golutvenih razbije Bulavin carsko vojsko ter zavlada v glavnem mestu donskih Kozakov, Čerkasku, kjer je kaznoval atamana Maksimova z ostalimi starašinami ter sam bil proglašen atamanom. (Novočerkask, glavno mesto oblasti donskih Kozakov, leži na reki Aksaji, pritoku Dona; mesto je novo, v njem prebiva Kozški ataman in upravne oblasti. V vojaški pisarni so shranjene zastave, pisma in drugi znaki, darovani Doncem po ruskih carih. Na mestnem trgu spomenik Homutovu. Prebivalcev šteje 35.000). Med tem pa sta dva druga načelnika vpornih trum Nekrasov in Hohlač delovala po Volgi, otela Saratov, Caricin in Kamišin; tovariš njihov pa je pobil Sumski polk ter razposlal uporna pisma po okolici. „Mi nimamo nič

Politični pregled.

V Ljubljani, 20. junija.

Avstrijske dežele.

„Pozor“ poroča, da komisija je imela pod predsedništvom grofa Ant. Szeesena tri seje zaradi **Žumberka**, kjer se pa ni nič sklepalo. Zaradi dostojnega pretresa tega prašanja, se bodo trije udje komisije 24. julija podali v Metliko in Žumberk. Hrvaški poslanci so proti domišljenim zahtevam Kranjske (tako!) na Žumbersko zemljo ugovarjali. V tukajšnjih krogih (v Zagrebu) se misli, da se bode reč razsodila na podlagi: „Uti possidetis“. To se pravi, da se bode Kranjsko obrisalo za svoje posestvo; Hrvatji ga hočejo tudi zanaprej obdržati. Čudni sosede, bratje Hrvati! Ko je bila naprava vojaške granice odpravljena, se je dotična zemlja takoj povrnila Hrvatom in Ogrom, Kranjski se je lastnina zadrževala do zdaj in zdaj Hrvatje ugovarjajo, da bi se ji kadaj povrnila. Hrvatsko le opomnimo na Reko. Koliko si prizadeva, trudi, peha in ugovarja, da bi se ji lastnina ne vzela. Imela je Hrvatska v tem boju vse naše sočutje. Zdaj nam ga hoče povračevati z enako krivico! Le; lahko pa je mogoče, da se ji bo povračevalo na drugi strani z enako mero. Mi mislimo, da kar je enemu prav, mora drugemu tudi biti; „kar sebi ne želiš, ne stori tudi drugemu“.

Oficijozni list vatikanski „Moniteur de Rome“ ima telegram z Dunaja, v katerem se zagotavlja, da bo naslednik blazemu ranjencu **nadškofu goriškemu** imenovan Monsr. Dr. Alojzij Zorn, kateri je bil januarja l. l. posvečen v škofa Poreško-Poljskega. Če se ta vesela novica obistini, veselili se bodo ne le Slovenci, ampak tudi večina Italijanov. Dal Bog, da kmalu dobimo vrednega naslednika ranjencu nadškofu!

Nemčurji česki so si prizadevali imenovanje škofa Prúcha zaprečiti, ter imenovanje nemca za škofa v Budievicah prisiliti. A papež se niso dali od svojega sklepa premakniti in potrjenje Prúcha za Budieviskega škofa bode kmalo sledilo. — Zali patroni, nemčurji tú in tam! Še Cerkvi bi radi zapovedovali. Ravno kar je prinesla vradna „Wiener Zeitung“ cesarsko imenovanje preč. gosp. Prúcha v škofa Budieviskega.

Z Dunaja. Deželni zbor je sprejel nasvete odbora, ki je imel preiskovati, kako vpliva šolska novela na blagor dežele in potem staviti nasvete. C. k. deželni namestnik je v imenu izvršilne oblasti odločno ugovarjal zoper tako razmotrivanje in je priporočal, naj se na korist

postavnemu redu in položaju deželnega odbora taki nasveti zavržejo.

Minister poljedelstva je prišel 18. t. m. iz Sejne v Barcellonetto, popoldne bode pregledal zgradbe pri hudourniku Bourget.

V Dalmaciji, kjer so narodnostne razmere našim Kranjskim podobne, bodo imeli narodnjaki odločno večino, kajti od poslancev na novo izvoljenih jih pripada 24 stari narodni, a 17 pa srbsko-italijanski stranki. Kmečke občine so volile tudi tam povsod narodno, v mestih pa so dobili enega poslanca več, ker je narodna stranka zmagala v Spljetu, Šibeniku, v Starigradu-Hvaru, v Dubrovniku in v trgovinski zbornici v Spljetu, a propala je v Dubrovniški trgovinski zbornici in v Makarski. — Dalmatinci so pridobili dva imenitna kraja, mesto Spljet (Spalato) in trgovinsko zbornico tam. Vendar kar veselje greni, je razpor med Srbi in Hrvati. Srbi se bratijo z Italijani in ta čudna zveza ima sedaj 17 zastopnikov, da propad v Dubrovniški trgovinski zbornici kaže, da se antagonizem med Srbi in Hrvati širi in še napreduje, in vlada baje to razdvojenje podpira. To je tista politika, ki Srbe pestuje in neguje, ker kraljevina Srbska je sedaj zvesti pristaš Madjarom; to se je prav posebno videlo pri posvečevanju novega metropolita za Srbsko, ki se je vršilo na Ogerskem v Karlovcih.

V Bosni je najrodovitnejši kraj Posavina, ali po naše Posavje, ki je, kar se tiče zemlje podoben Slavoniji in rodoviten, kakor je bil nekdanj Banat. Poljedelstvo tukaj zelo napreduje, ker zemlja je za to kaj izvrstna. Mislijo tam osnovati kmetijske družbe, ter vpeljati boljše poljedelsko orodje. Ceste so tam povsod izpeljane, prej so komaj vozove poznali, ali sedaj jih že v dveh krajih izdeljujejo, v Breki in Bjelini. Po teh okrajih potuje sedaj državni denarstveni minister grof Kalay; upati je, da se bode ta kraj tako hitro povzdignil kakor svoje dni Banat. Sedaj se dobi še zemlja po 5—18 gold. oralo. A ko nastanejo več kmetije, bode to kmalo drugače. Brodarenje po Savi je od dne do dne živahnješe. Minister prišedši iz Zvornika je obiskal soline v Gorenji Tuzli. Začeli so tam v zemljo vrtati, ker mislijo da so tam solnate lege, da bode kazalo napraviti soline.

Iz Segedina, 18. t. m. Minister prometa Kemeny je ogledal danes varovalne nasipe pri Sövényhaz in potem na treh drugih krajih. Potem se je nekaj časa po vodi Marmaroš vozil, tudi tam ogledoval varovalne nasipe.

Iz Koševic na Ogerskem. Minister Trefort je prišel semkaj 18. t. m. Na kolo-

dvoru so ga pozdravile oblasti. Skof Šuster ga je nagovoril. Minister je šel v škofovo palačo, kjer je bil njemu na čast slovesni obed. Po obedu je sprejemal deputacije, pregledal dela pri stolni cerkvi, a ministerski svetovalec Sas je šole ogledal. Od tod pojde minister v Budapešto.

Knez Črnogorski, ki je bil pri carovem kronanju v Moskvi, biva sedaj na Dunaji. Pri njem sta ministra Radonič in Matanovič, ki sta bila tudi v Moskvi. Z njim ste prišle dve hčeri, ki ste bili v odgojišči v Petrogradu. Knez biva v gostilni „Goldenes Lamm“ v Pratru.

Vnanje države.

Laško. „Unita“ vé povedati, da so vrli goriški patrijoti v dan obletnice nepozabljivega „junaka“ Garibaldija položili na njegov spominek venec z napisom: „Gorica Garibaldiju leta 1883“. — Komentara ni treba.

Iz Berolina, 16. junija. — Komisija je sprejela s 13 zoper 8 glasov cerkveno-politično predlogo v drugem branji. Večina je bila iz središča, konservativcev in napredkarja Zelle.

Kake grozovite posledke ima kulturna borba (bolje preganjanje katoliške Cerkve) na **Nemškem**, se lahko razvidi iz sledečega: O začetku tekočega leta je bilo brez duh. voditeljev v Kolinski nadškofiji 271 fará (zdaj že 282); v Poznanski 165; v škofiji Vratislavski 159; v Trierski 205; v Freiburski (Hohenzollern) 28; v Monastirski 133; v Paderbornski 115; v Ermelandski 27; v Kulmski 41; v Fuldaski 41; v Limburski 42; v Osnabrúški 32; v Hildeheimski 29. Tedaj v vseh škofijah je bilo osirotelih župnij 1288. Vrh tega še sosed sosedu ni smel pomagati.

Kakor se kaže, bodo se v **Turčiji** v novi boji začeli. Berolinski evropski svet je nekaj albanskega svetá Črnogorcem prisodil. Zdaj ko bi se jim imel izročiti, so se Albanci temu vstavili ter naj pred le besedno oporekali, ker pa ni pomagalo, so za orožje prijeli in Turka že nekaterikrat našeskali. Pravijo, da so jim tri bataljone popolno vničili in tri kanone vzeli.

Iz Pariza, 16. junija. Minister vnanjih poslov Challemeil-Lacour je šel v Vichy (toplice) Jules Ferry je začasno prezel vodstvo vnanjih poslov. Mar se je gospoda lotila mrzlica Tonkinska, ker Francozje začnejo spregledovati, kam jih bode pripeljala taka osvojitvena politika na zunaj. (Kdor po tujem sega, svoje zgubi, to velja tudi v politiki, dasiravno se ne zgodi vselej kar hipoma, a zgodi se pa vselej. Le pogledjmo, kako gre Indija iz rok v roko. Koliko je Portugizem ostalo njih nekdanjih po-

opraviti s prostim narodom, je pisal on, nego z bojari imamo račun, a vi, golotinja, pridite vsi iz vseh mest na konjih ali peš, nagi in bosi; dobili boste konjev, orožja, obleke in plačo v denarjih.“ Upor se je razširil že do Tambova. (Tambov na Žni, utemeljen od Mihajla Teodoroviča za obrano proti tartarskim napadom. Važno trgovinsko mesto za žito, salo, kože, volno i. dr. Ima 30.000 prebivalcev). Ali slavje Bulavinovo ni bilo dolgo trajno: tovariš njegov Dranij je bil od carske vojske hudo potolčen ter ubit v bitki; drugi oddelek upornikov pa je bil razbit pod Azovom, in med tem se je glavni vodja vojsk knez Vasilij Vladimirovič Dolgoruki, (brat od Bulavina ubitega), približal k Čerkasku. Bulavinu protivni Kozaki so se zdaj vzdignili in njega v njegovem domu obkolili; Bulavin se je s prva branil, kasneje (v juliju) pa se je vstrelil, ko je videl, da se ne more rešiti. Čerkask se je predal Dolgorukemu; ali upor ni prenehal pred novembrom, ker je bilo potrebno pokončati še tudi Nekrasova in Golega, ki sta gospodarila po gornjem Donu in Doneu. Nekrasov je bil prisiljen bežati na Kuban z 2000 Kozaki ter se je tamkaj podal Krimske-
kanu; Golij je tudi bežal, ko je bil hudo premagan. Dolgoruki je pokončal do temeljna nekorne stanice (naselbine donskih Kozakov). „Glavne upornike in poznate izdajalce so tudi v ostalih jurtah (šatorih) vsakega desetega obesili, a vse obešene so pometali v vodo; vsled tega je zavladal na Donu velik strah in s tem so bili posebno umireni.

Bitka pri Dobrem in Lesnem; izdajalstvo Mazepe. Med tem je po leti 1708 Karol XII. razbivši oddelek ruske vojske pri Golovčini, osvojil Mogilev, kjer se je imel z njim zediniti general Lövenhaupt prispevši iz Liflandije z velikimi zalogami. (Mohilev na Dnestru; od 45.000 prebivalcev so večidel Židi. Tukaj se pravijo rumene bombaževе zažigalnice, ki se rabijo na mestu troda. Znamenita je trgovina s žitom). Ali ker Karol ni imel dosti hrane, da počaka na tem mestu Lövenhaupta, spusti se proti Motislavju, skozi šume in močvirja, vse puste predele, kjer je bil del njegove vojske pri selu Dobrem razbit od kneza Mihajla Mihajloviča Goliceina. Vkljub svetom generalov svojih se ni hotel Karol povrniti v Mohilev, da se zedini tamkaj z generalom Lövenhauptom, nego se je podal v Ukra-

jino. Le-to priliko je porabil Peter, napadel Lövenhaupta ter ga premagal pri vasi Lesni na reki Soži 28. septembra. Švedi so izgubili 10.000 mož, vse topove in glavno — vso hrano, katera je bila tako važna za Karola. „Tukaj je bila prva vojaška skušnja“ po besedah Petrovih, kajti tukaj so Rusi prvič premagali Švede boreči se z njimi v enakem broju.

Karol je žrtvoval vojsko Lövenhauptovo in priprave hiteč v Malorusijo. Posle Bogdana Hmelnickega ni bilo nobenega atamana v Malorusiji, ki bi bil mirno zvršil svoje življenje v atamanskem dostojanstvu. Car Aleksij Mihajlovič ni veroval klevotom o Vigovskem: Puškar je padel kot žrtva te nevere, a Vigovski se je izneveril, Jurij Hmelnicki in Brjuhovci tudi, Mnogogrešnega so tudi obdolžili izdajalstva ter je skončal v prognanstvu; ravno tako je bil tudi Samojlovič obdolžen od svojih ter ga je zadela ista osoda. Car Aleksi ni veroval klevotom o Vigovskem in moral se je pohajati zaradi te svoje nevere; v zadevah mnogogrešnega Samojloviča je moskovska uprava kaznila verne svoje slugе na ugodnost njihovih sovražnikov. (Dalje prih.)

sestev, in koliko si je dežela opomogla z osvobodilno politiko in tako gre na svetu zmirom naprej, ker krivica rodi krivico.

Iz Francoskega. Nevarno se je z ognjem igrati. To si sedaj skušajo Francozje, radi bi se umaknili iz nevarnosti, kamor so zašli s svojo napadajočo politiko v Aziji. Pravijo, da je kitajski general Li-Hong-Chang rekel Francoskemu poslanecu, ki mu je ponujal pogoje, na obe strani dobre: prepozno. Ker je pa vselej in povsod nekdo kriv, je pa tukaj Challemel-Lacour, minister vnanjih poslov: naj se sedaj odmakne, in že govore o nasledniku, ki ima biti St. Vallier, bivši poročnik v Berlinu. — Namesto Tirarda bi stopil Raynald, dosedaj minister javnih del. — Tako se mora vselej grešni kozel najti.

To leto se je na **Francoskem** izvaževalo dosihmal za 18 milijonov manj, kakor l. leto, vvaževalo se je pa za 21 milijonov več, kakor lansko leto. Zadnje dni ste prišli na kant dve hranilnici, ena iz Tarare in ena iz Anecy, obedne na Savojskem. Na Francoskem so hranilnice državne naprave, a nihče ne misli na to, da bi poškodovanim povrnil škodo. Nameščeni so sami državni uradniki, se ve, da sedaj sami vneti republikanci, a vlada se za odškodovanje ne zmeni? V poslaniški zbornici je bil Pavel de Cassagnac to neprilichnost, in vlada se je podvizala, da predloži postavo, po kateri bi se temu v okom prišlo. — A ljudje so vendar sedaj tako oplašeni, da vse hoče imeti svoje denarje iz hranilnice; ako država ali občina vmes ne seže, bode marsikatera hranilnica prišla na nič.

Španska kraljica je prišla 17. t. m. na Dunaj. Na kolodvoru so jo pozdravili: Njih Veličanstvo, svitla nadvojvodinja Elizabeta, nadvojvoda Albert Friderik in svitla soproga, nadvojvode Eugen, Rajner z najvojvodino Marijo in udje španskega poslanstva.

Na otoku Borneo je bila umorjena angleška družba, ki je ogledovala severne bregove tega otoka, da jih posede.

Dva lisjaka, mlajši in stareji, sta na nek rop čakala, a stari je bil urnejši kot mladi, je rop zgrabil in odnesel, mlajši pa zdihoval je za njim gledal. Bolj očitno pripovedujejo časopisi sledeče: Nemško društvo za prisvojenje dežel unstran morja je pazilo na priliko, da bi **Novo Gvineo** v svoj žep vtaknilo, saj že kakih 18 do 20 let. Vedelo si je pridobiti k temu privoljenje angleške vlade, ter si mislilo, da Nova Gvineja mu ne odide, le priličnega vzroka je treba. Kakor strela iz jasnega pa počil glas: Novo Gvineo so Angleži pogoltnili. In res 16. aprila tekočega leta se podá kar na tihem kraljevi komiser g. Chester na otok, ki sliši k Avstraliji, ter javno vzame v imenu in na povelje angleške vlade v posest vse obširno Novo Gvineo razun tistega dela, na ktere ga imajo Holandeži stare pravice. Počasni Nemci naj očitajo kar hočejo, Nova Gvineja je za njih zgubljena; stari lisjak je mladega prekanil.

Izvirni dopisi.

Iz Šentvida nad Ljubljano, 16. junija 1883. (*Komunizem ali kali.*) Prosim sledeče vrstice v Vaš cenjeni list sprejeti. Pretečeni ponedeljek 11. junija grem po navadi pogledat na svoje polje, in stojim pri njivi, na kateri imam nasajeno solato. Kar pride nek mlad človek, iz Smlednika doma, zidar pri železnici, ki je ravno čuvajsko hišo št. 5 na Poljanah popravljaj, in začne vpričo mene, ne da bi kaj prosil, solato krasti. Jaz ga zavrnem, da to ni prav, da mora poprej gospodarja poprositi. Nato odgovori: ajzenponarjem je pripušeno krasti, nič ni greh, in me je začel hudo zmerjati in preklinjati. Jaz stopim za njim do čuvajske hiše, kjer je njegov tovarš delal, vprašam njega za ime, vprašam čuvajevo ženo, vprašam njegovega tovarša, zastonj, noben ga ni izdal. Grem po župana, župan ga vpraša, kako se piše, in on tudi njemu ni hotel povedati, ve-

likoveč je županu jih še prav solil, in ga kakor kakšnega pobalina tikal. Župan je naročil, naj pride popoldan odpušanja prosit, ni ga bilo. Na to se obrnem vradno še tisti dan na sek-eijo za ohranjenje železnice, naj mi blagovoli ime tega zidarja naznaniti, da ga zamorem tožiti, ker imam dve priči. Danes še nimam odgovora, zidar pa, Bog vé, kje da je že. Naj bi železniško nadzorstvo take delalce jemalo k delu, da bi kmetu škode ne delali, in ako bi kakšno škodo kdo storil, naj bi se po postavi odškodovalo, saj mora tudi posestnik, ako se železnica poškoduje ali kaka živina na njo uide, dobro plačati. Tako se pa dá tatvini potuha, in če tako naprej gré, kje se bo pravica iskala? Posestnik menda zato davke plačuje, da se mu, kar je mogoče, tudi varnost v oziru sadeža na polju zagotovlja.

Iz Metlike, 19. junija. (*Kmetijska predavanja*) imel je g. Kramar pri nas 17. t. m. Poslušalec iz obližja Metliškega bilo je znabiti čez 100, dasi čas z ozirom na komaj in sicer z opravičenim protestom končane deželno-zborske volitve ni bil ugoden. Gosp. Kramar je govoril o živinoreji; kdor je vže 50krat javno s pohvalo predaval o tem predmetu, je sposoben in praktičen dovelj, da si zna poslušalce pridobiti. Občinstvo, med katerim so bili naši naj bolji gospodarji — je gospod Kramarja pazljivo poslušalo in mu prav živo pritrjevalo, ko je poudarjal, da se ima v gospodarstvu največi napredek — čujte! — č. duhovščini naši pripisati.

Iz Savinjske doline. (*Nova cerkev; — raznoterosti.*) Po večletnem, neumornem prizadevanji vč. g. M. Arzenška, župnika v Grižah, se je začela zidati za ondotno duhovnijo nova farna cerkev. Prejšnja je bila premajhna za obširno faro. V praznik presv. Rešnjega Telesa se je vložil novi hiši božji vogelni kamen. Od prejšnje cerkve je ostal zvonik, ki se bo pa tudi vzdignil za 5 metrov, in pa par sež-njev zidovja; vse drugo se je porušilo. Delo že pridno napreduje. Materjala so vrli farani obilo navozili in ga še vozijo; v denarjih so tudi darovali okoli 5000 gld. Zidarski mojster cerkve je g. Grein iz Vojnika, ki je nedavno dokončal zidanje cerkve v Veliki Dolini na Dolenjskem. 21. oktobra se ima cerkev posvetiti. Bog delo blagoslovi!

Letina kaže povsod, po vinogradih kakor po polji, prav lepo. Tú pa tam se prikazuje tudi že toča. Na sv. Vida večer, 15. junija, je treščilo v Čedetov kozolec v Rušah, Žalske fare, ki je zgorel.

Hrvatska, 14. junija. (*Srbske stvari.*) — Previdevalo se je, da po volitvah, ki so se go-dile pod varstvom in vplivom za banom prvega in vsemožnega vradnika pobaronjenega Živkoviča, in ki so se izvršile ne na korist rimokatolikom, bodo naši pravoslavni sodeželani, preceenjavočiji svoj položaj, se svojimi drugoverskimi sosedi oblastno krivo postopali. To-liko se piše in govori o slogi med Srbi in Hrvati, in vendar smo dalje od nje kakor ke-daj. Naj krepkeje naglašajo slogu Hrvatje, ker so je najbolj potrebni, a vse drugače jo umevajo Srbje, ki si prisvajajo pretežne go-spostvo v vseh razmerah javnega življenja.

S takim duhom so pitane „duhovske bes-jede“ (pridige) „pravoslavnega“ škofa Teofana Živkoviča, ki je bil po trdnih željah svejega brata podbana zaškofljen. Vse prizadetje dr. Mikančeve „družbe za pomirjenje med Srbi in Hrvati“ mora spodleteti, ker vzroki srbske

vnemarnosti, da ne rečem sovražnosti, do Hr-vatov ne tiče tam, kjer jih iščejo pomirjevalci, ampak v pravoslavni veri, v kateri je pojem bratovstva otemnel.

V takem zraku se odgoja mladi srbski naraščaj v svojih zavodih. Po takem se ni začuditi, če se tako mišljenje o dani prilož-nosti v djanje preloži. Ne davno se v Ogu-linu naši pravoslavni bratje katoliško cerkev poškodovali iz gole predrznosti. Ko bi bili kmetje, bi jih nekoliko izgovarjala nevednost, češ, niso v šolo hodili; bila pa je šolana go-spada: meščanski učitelj, pristav sodnijskega stola, srbski župnik, prislusnik sodnijskega stola, pa gojzdni čuvaj, ki so blagovolili s ka-meni skozi dragoceno cerkveno okno nam svojo naklonjenost pokazati; tudi sam okrajni glav-ar ni brez odgovornosti, ker je nekako gluhi in slepi, kadar pravoslavni „šokca“ tró. Zato so naše deželne stvari tako zavlečene in nepo-voljne, ker bratje Srbi raje potegnejo z Mad-jari, našimi rojenimi neprijatelji.

Ravno tako delajo Srbi v Dalmaciji, kjer prebiva poleg 396.836 kat. Hrvatov le 78.714 grškoizhodnih Srbov; vkljub svoji manjšini zahtevajo gospodujoča mesta ter se raji vežejo s Talijani, Nemci in drugimi samolastniki proti narodnjakom. Dasi studijo švabljanje z na-rodnjaki vred, se poslužujejo talijanščine ter nimajo dosti reči proti Jovanovičevemu nem-čivnemu ukazu, da kljubujejo narodnjakom.

Ta domača nemarnost je kriva, da se k nam priseljujejo cele družine z Nemškega in Madjarskega, ki domači živelj, zlasti srbski, od rodovitnih tal odrivajo.

V posestni kraljevini v Dalmaciji je v kratkem poskočilo število doseljenih Nemcev na 3.383, ki so iz med 12.271 tujcev; ti so v deželi našli mastnega zaslužka; med tem pa je šlo 11.506 domačih sinov, katerih domovina tako krvavo potrebuje, po naši in tujih drža-vah preživka iskat.

Posebno lepo raste pšenica Izraelcem, kte-rih je 283 glav v deželi — za nebogato in od zgorej dolgo zanemarjano zemljo veliko preveč prometnikov. Da boste videli, kakošna je „duh. besjeda“, s katero razkolski vladika blaži svoje uboge na duhu, vam jo bom po-slal, kakor hitro spet katero v tisek da; gotovo porečete: ubogo ljudstvo, kteremu take luči na pravoslavnem nebu svetijo.

Domače novice.

(*Gg. deželni poslanec.*) Prihodujo ne-deljo 24. t. m. je klubova seja narodnih de-želni poslancev v prostorih slovenske Matice ob šestih zvečer.

(*Volitev za deželni zbor.*) V torek po-poludne je bila v kupčijski zbornici volitev za deželni zbor; namesto odstopivšega g. Josipa Kušarja je bil izvoljen gospod deželni glav-ar grof Thurn-Valsassina.

(*Razglas.*) Sklicevaje se na zadnji ob-javljeni oklic zaradi stanovanj ob 600letnici naznanjamo slavnemu p. t. občinstvu, da naj stranke, ki hočejo takrat oddati svoja prosta stanovanja in tudi ptujci, ki želé stanovanje dobiti, se oglašé naj dalje do 3. julija tega l., ker pozneje se ne bode oziralo na nobena oglašanja več. Tri dni pred prihodom Njih Veličanstva, to je 8. istega meseca se bodo stanovanja, katera se niso oddala, na razpo-la-ganje vrnila.

Cena tem stanovanjem je od 3 do 12 gl.

za sobo in za vsaki dan, ter se ima po naročilu v pisarnici mestnega magistrata naprej plačati.

Po poštinih listnicah se bo potem prejem prejetega zneska potrdil ter ob enem stanovanje odkazalo.

Mestni odbor za stanovanje.

(Nove orglje v fari sv. Jakoba v Ljubljani.)

Že več let je bila želja sl. predstojništva Št. Jakobske cerkve, da bi se orglje, ki so vsem zahtevam nikakor niso zadostovale, ali pravilno prestrojile, ali pa z novimi nadomestile. Skoz več let se je vedno popravljalo in slabo z boljšim nadomestovalo, a vendar ni zdalo mnogo. Koj po nastopu našega častitega za vse vzvišeno vnetega mestnega fajmoštra gosp. J. Rozmana se je stvar resno v pretres vzela. Pri tej priliki nas je le to vodilo tistega mojstra poiskati, kateri je v svojih delih dokazal, da je njegovo delo vstrajno, pravilno in da zadostuje vsem zahtevam. V ta namen smo posebno dela orgljarskih mojstrov pregledovali in po njih vrednosti in ceni presojevali. Vsled tega smo se prepričali, da po vsem dela g. Goršiča v vsaki zadevi veliko spretnost imajo. Njegovi izdelki so po vsem taki, da vsem zahtevam vsestransko zadostujejo. Izvrstna mehanika njegovih orgelj, intonacija in izborna izvršitev spremenov kaže, da je on zares v tej stroki mojster. Z lahko vestjo smo mu toraj to delo prepustili. Izvršil nam je toraj orglje z 24 spremeni, na ktere more on in mi ponosni biti. Spremeni so tako lepo izbrani, da se z njimi lahko vse čute izraža, pa tudi polne orglje imajo kaj mogočno in lepo doneč glas. Kar se cene tiče, je v primeri na blago in natančnost, s katero on dela, zelo nizka. Igra se prav lahko, ker je pri mehaniki porabljeno železo ali mesing. Ker je g. Goršič pri svojih 40 orgljah, ktere je do sedaj v svojem 20-letnem delovanju postavil, dokazal, da je po vsem vesten, zelo natančen in v vseh strokah izjemno izvežban mojster, ga toraj lahko z dobro vestjo vsem farnim predstojništvom toplo priporočamo in mu tukaj očitno za njegovo spretno delo svojo srčno zahvalo izrekamo, istotako pohvalno se je izrazil stolni organist g. Förster, ki je v tej reči strokovnjak, rekoč: Delo hvali mojstra in je kinč Št.-Jakobski cerkvi.

(† Dr. Jožef Dolničar.) Umrl je 16. junija v Trstu vpokojeni mestni fizik, dr. Jožef Dolničar v 83. letu svoje starosti. Ranjki se je porodil v Šmartnem pri Ljubljani (župnija sv. Petra). Šolal se je deloma v Ljubljani, dalje v Milanu in slednjič na Dunaji, kjer je postal l. 1832 doktor zdravilstva. Malo časa služboval je v doljni Avstriji, ker že čez leto bil je premeščen v Koper, kjer je ostal do l. 1838. Iz Kopra, kjer je bil zelo priljubljen, šel je v Trst ter je ondi kot mestni fizik, deloval do leta 1873. To leto si je izprosil pokoja ter je popustil težavno službo mestnega fizika. Od leta 1870 deloval je kot ud tržanskega zdravstvenega sveta in vključ visoki starosti je vendar skoraj do zadnjega dne obiskoval svoje bolnike, ker umrl je po prav kratki bolezni. Veliko je on koristil Tržaškemu mestu, zlasti za svojega poslovanja kot mestni fizik. Srčno in neutrudljivo spolnoval je svoje dolžnosti in kazal je veliko spretnost v najtežavnejših časih, ker šestero kužnih koler obiskovalo je Trst, ko je bil on mestni fizik. Zato tudi na višjem mestu njegove zasluge niso ostale neznane. Leta 1851. prejel je zlat

križec za zasluge. Leta 1855. viteški križec Frane Jožefovega reda, in leta 1868. naslov zdravstvenega svetovaleca. Naj v miru počiva mož slovenske korenine.

Razne reči.

— Cerkevne slovesnosti o priliki prihoda Njih Veličanstva na Štajarskem. Da vernim dolžnost do oblasti, do kraljestva po božji milosti, v spomin pokličejo in zatrdje, ukazali so knezoškof v Gradci naslednje: 1. Po vseh farah je l. julija ura za molitev odločena. 2. Slovesna služba Božja ima biti 2. julija s zahvalno pesmijo. 3. Z vsemi zvonovi se ima zvoniti po vsi škofiji dne 1. julija od 7 do 8 zvečer. Po vseh krajih, kjer se cesar peljejo (tudi ob krajih pri železnici) se ima zvoniti z vsemi zvonovi in ljudstvo opomniti, da mnogobrojno pozdravi cesarja. Duhovščina naj ima talar in koretelj, spredaj naj se neso cerkvene zastave. Kjer se cesar mudé, naj se zvon pri prihodu in odhodu in ima biti duhovščina pričujoča pri odhodu, ako se to ne odpove. Kjer bodo cesar v cerkev stopili, naj se okinča; luči naj se prižgô, in pručica za klečanje pripravi. Duhovščina naj sprejme cesarja v cerkveni opravi pri cerkvenih vratih in župnik naj mu poda — profunda cum reverentia — z globokim priklonom blagoslovljene vode pri vstopu in izstopu.

— V Carigradu na avstro-ogerski nemški šoli se namešča učiteljica. Plače je 765 gld. — stanovnina 216 gld. Prosta vožnja iz Trsta v Carigrad. Šola se začne 15. septembra. Učiteljica mora znati kolikor toliko tudi laški in francoski jezik. Prošnje se pošiljajo c. k. konsulatu v Trstu do 3. julija 1883.

— Požar. „Südd. Post“ poroča, da zraven Rožeka na Koroškem (kteremu so cesar podarili 1500 gld.) je požar pokončal tudi St. Lampret. Hud izhodni vihar je iz Rožeka ogenj tje zatrosil in tako sta oba sela skoraj da pokončana. Pogorela sta tako oba farovža in obe farni cerkvi.

— V Zagrebu je višje sodišče trgovca Bartoloviča, ki je bil po židovskem sodniku v 100 gld. kazni obsojen, ker ni hotel pred judovskim sodnikom prisegati, za nekrivega spoznalo in zapovedalo, da za prisego kristijana se mora vselej tudi kristijanski sodnik pooblastiti.

— Nevihta na Dunaji. V saboto zvečer 16. t. m. je bila grozna nevihta na Dunaji, ki je mnogo škode napravila tu in v okolici. V zakladni hiši, je pobitih steklenih šip do 100 po vsem pročelji, ki je bilo izpostavljeno toči in streha raztrgana. Na drugem kraju je podrl vihar celo vrsto dreves. Dve ladiji, ki ste bili zasidreni na Dunavu je voda vzdignila in odnesla. Voda je hitro prišla, a ravno tako hitro vpadla in pustila na suhem ladijo z lesom, katero je bila na breg zanesla.

— V Sunderland-u (pomorsko mesto v angleški grofiji Durhan) je bilo otroško gledališče, in pri izhodu je nastala taka gneča, da je bilo pomandranih 186 otrok; blizo 200 pa pohabljenih. Grozno!

— Umrl je Ludovik Hegedus, ministrski svetovalec pri ministerstvu za bogočastje in pouk na Ogerskem.

— Amerikanci si znajo pomagati. Mnogo učenjakov — polovičarjev si prizadeva vso klasično literaturo (starodavno pismenost) spodrinuti, drugi se ve, da so, ki se temu na moč vstavlajo (po pravici). Da bi to laglje dosegli, so ustanovili latinski časopis v Postdamu, v državi New-Jorški.

Umrlj so:

16. junija. Marjeta Oven, urarjeva vdova, Ilovec št. 18, starost. — Karol Otto grof Gocani, okraj. komisarja sin, 14 mesecy gladišne ulice št. 3, davica. — France Jevnikar, stražar, 29 let, Hrenove ulice, pljuč tuberkuloza.

17. junija. Marija Juvanc, konduktarjeva žena, sv. Petra cesta št. 40, sušica. — France Pogačnik, hišnika

sin, 8 mesecy, Hradeckijeva vas št. 23, razkroj krvi. — Jože Blumauer, sedlar, 24 let, Poljanski nasip.

18. junija. Karol Kappel, dninar, 43 let, Polanski nasip št. 50, griza.

19. junija. Ana Borštnar, krčmarjeva hči, 19 let, Petrova cesta, jetika.

V bolnišnici:

17. junija. Andrej Gorše, gostač, 25 let, pljučna tuberkuloza.

18. junija. Marija Knific, gostija, 70 let, marasmus.

Eksekutivne dražbe.

22. junija. 1. e. dzb. pos. Janez Seleš iz Prema št. 54, 450 gl. Bistrica. — 3. e. dzb. pos. Marija Mršnik iz Smurja št. 18, 970 gl. Bistrica. — 3. e. dzb. Anton Celigoj iz Parja št. 8. Bistrica. — 1. e. dzb. pos. France Zajec iz Sela, 7010 gl. Litija. — 1. e. dzb. pos. Martin Vadnu iz Slavné, 610. gl. Postojna. — 3. e. dzb. pos. Martin Nemanic iz Želebeje 7250 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Janez Dormiš iz Paku, 2365 gl. Vrhnika. — 1. e. dzb. pos. Martin Vraničar iz Slanice vasi št. 20, Metlika. — 1. e. dzb. zapuščina Janeza Kralja iz Nevelj pri Kamniku 1245 gl. Kamnik.

Bibel für Katholiken.

Krasna izdaja sè slikami.

Sveto pismo stare in nove zaveze

prestavila po vulgati

dr. Valentin Loch in dr. Viljem Raischl.

Izhaja v kakih 80 sošitkih po 30 kr. — Slik vseh skupaj više od 900.

Dodá se še za nagrado slika: **Madonna s spi-jočim detetom na razvalini.**

Prvi in drugi sošitek sta že gotova in naročnino sprejema

J. Giontini

v Ljubljani.

Lampijoni.

Izbrana zaloga 25 komadov, s posebno živimi učinki gl. 3-50, 5-8-.

Izbrana zaloga, ki obsega 50 komadov, zelo fine sestave, gld. 6, 9, 15.

Svetilnice z zračnimi prikazi (patentirane)

komad po 30, 35, 40 kr.

Zračni baloni najnovejše sestave iz svilnatega papirja po 40 kr., 65 kr., gl. 1-1-20, 1-75, 2-25, 3- za komad.

Velikanski zračni baloni 3 metre visoki in s kotlom gl. 6 do 8.

Umetalni ogenj na vrtu v odbrani zalogi po naročilu za pošiljatev pripravljen v 48 urah gl. 5, 10, 15, 20, 25, 50, 100.

Posamezni komadi **umetnega ognja** po cenilniku.

Stvari za ozališavo po vsaki ceni.

Posamezni cenilniki se pošiljajo zastonj in franko.

Edvard Witte,

Dunaj, I. Kärntnerstrasse 59.

Telegram: Naslov: Witte, Kärntnerstrasse, Wien.

Habsburški rod.

Spomenica minulih 600 let, od kar je Kranjska pod vladstvom preslavne Habsburške rodovine.

Knjižica za slovensko mladino. — Velja 10 kr. — Dobiva se posamezna in tudi po več vkup v

katoliški bukvarni.

Prosimo za nagla naročila; ker knjižica bo najbrž kmalo pošla in potem bi naročnikom ne mogli več postreči.

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.